

Силабус дисципліни

1. Загальна інформація	
Назва факультету	Фармацевтичний
Освітня програма (галузь, спеціальність, рівень вищої освіти, форма навчання)	22 Охорона здоров'я, другий (магістерський) рівень вищої освіти, денна форма
	226 «Фармація, промислова фармація»
Навчальний рік	2023/2024
Назва дисципліни	Підготовка офіцерів запасу галузі знань «Охорона здоров'я». Домедична допомога в екстремальних ситуаціях, mns_Lnmu@ukr.net kaf_armymed@meduniv.lviv.ua
код	ОК 35.1
Кафедра	Медицини катастроф та військової медицини, вул. Мечнікова, 8а, гуртожиток №7, (032) 260-08-28; kaf_armymed@meduniv.lviv.ua
Керівник кафедри	Чаплик В.В., mns_lnmu@ukr.net
Рік навчання	2
Семестр	3-4
Тип дисципліни	<i>обов'язкова</i>
Викладачі	Чаплик В.В., доц., канд.мед.наук Олійник П.В., проф., д.фарм.н. Євстратьєв Є.Є., доц., канд.фарм.наук Козопас В.С., доц., канд.мед.наук Литвинчук В.Г., асист., канд.мед.наук Гуменюк В.В., асист., канд.пед.наук Тімченко Є.Є., асист. Чорняк Н.І., асист. Білобривка Т.Р., асист.
Erasmus так/ні	Ні
Особа, відповідальна за силабус	Гуменюк В.В., basilleo03@gmail.com
Кількість кредитів ECTS	2
Кількість годин	30 практичних 30 самостійної роботи
Мова навчання	українська
Інформація про консультації	Середа, п'ятниця
Адреса, телефон та регламент роботи клінічної бази, бюро	м.Львів, вул.Пекарська, 52 (хім.корпус) вул. Мечнікова, 8а 7 гуртожиток вул. Миколайчука, КМКЛШМД
2. Коротка анотація до курсу	

Предметом вивчення Програми є невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я, що здійснюються на місці події особами, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти основними практичними навичками з рятування та збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані, та відповідно до закону зобов'язані здійснювати такі дії та заходи; закладає основи теоретичних знань та практичних навичок з організації і проведення лікувально-евакуаційних, санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів, у тому числі з організації надання домедичної допомоги та первинної медичної допомоги при надзвичайних ситуаціях природного і техногенного характеру та бойових умовах.

3. Мета і цілі курсу

Метою викладання навчальної дисципліни “Домедична допомога в екстремальних ситуаціях” є вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умов надзвичайних ситуацій мирного часу і в бойових умовах; визначити основні принципи оцінки стану постраждалих при надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру і в бойових умовах; оволодіти навичками надання домедичної допомоги постраждалим і пораненим при основних невідкладних станах.

Кінцеві цілі вивчення Програми:

вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умов надзвичайних ситуацій мирного часу і в бойових умовах.

1.2. Основними завданнями вивчення Програми:

визначити основні принципи оцінки стану постраждалих при надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру і в бойових умовах;

оволодіти навичками надання домедичної допомоги постраждалим і пораненим при основних невідкладних станах.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна: Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

-інтегральна: Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог. Здатність особистості до організації інтегрального гуманітарного освітнього простору, формування єдиного образу культури або цілісної картини світу.

-загальні:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Знання та розуміння предметної області; розуміння професійної діяльності.

ЗК06. Здатність працювати в команді.

ЗК07. Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

-спеціальні (фахові, предметні): Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів. Здатність до визначення тактики надання екстреної медичної допомоги. Навички надання екстреної медичної допомоги. Навички виконання медичних маніпуляцій.

ФК01. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі фармації/промислової фармації у широких або мультидисциплінарних контекстах.

ФК03. Здатність розв'язувати проблеми фармації у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ФК05. Здатність демонструвати і застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування та фундаментальні принципи фармацевтичної етики й деонтології.

ФК07.Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики та попередження поширених, небезпечних інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань, сприяння своєчасному виявленню та підтриманню прихильності до лікування цих захворювань згідно з їхніми медико-біологічними характеристиками та мікробіологічними особливостями.

ФК09.Здатність здійснювати домедичну допомогу хворим та постраждалим у екстремальних ситуаціях та при невідкладних станах.

ФК12.Здатність забезпечувати належне зберігання лікарських засобів та інших товарів аптечного асортименту відповідно до їх фізико-хімічних властивостей та правил Належної практики зберігання у закладах охорони здоров'я.

ФК13.Здатність організовувати діяльність аптечних закладів із забезпечення населення і закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та іншими товарами аптечного асортименту у звичайних умовах та в умовах надзвичайного стану, а також й впроваджувати в них відповідні системи звітності й обліку, здійснювати товарознавчий аналіз, адміністративне діловодство з урахуванням вимог фармацевтичного законодавства.

ФК15.Здатність проводити аналіз соціально-економічних процесів у фармації, форм, методів і функцій системи фармацевтичного забезпечення населення та її складових у світовій практиці, показників потреби, ефективності та доступності фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості лікарських засобів.

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє вивчення Програми розділу підготовки офіцерів запасу медичної служби, для фахівців другого (магістерського) рівня, що навчаються на другому році навчання Примірною навчального плану (2016 р.):

1. Проводити оцінку стану постраждалих при надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру та в бойових умовах;

2. Вміти надавати домедичну допомогу постраждалим і пораненим при основних невідкладних станах.

Вивчення навчальної дисципліни «Домедична допомога в екстремальних ситуаціях» забезпечує такі програмні результати навчання:

ПРН01. Володіти спеціалізованими концептуальними знаннями у сфері фармації та суміжних галузях з урахуванням сучасних наукових здобутків і вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН03. Володіти спеціалізованими знаннями та уміннями/навичками для розв'язання професійних проблем і задач, у тому числі з метою вдосконалення знань та процедур у сфері фармації.

ПРН05. Оцінювати та забезпечувати якість та ефективність діяльності у сфері фармації у стандартних і нестандартних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності

ПРН06. Розробляти та приймати ефективні рішення з розв'язання складних/комплексних задач фармації особисто та за результатами спільного обговорення; формулювати цілі власної діяльності та діяльності колективу з урахуванням суспільних і виробничих інтересів, загальної стратегії та наявних обмежень, визначати оптимальні шляхи досягнення цілей.

ПРН07. Аналізувати необхідну інформацію щодо розробки та виробництва лікарських засобів, використовуючи фахову літературу, патенти, бази даних та інші джерела; систематизувати, аналізувати й оцінювати її, зокрема, з використанням статистичного аналізу.

ПРН08. Розробляти та реалізовувати інноваційні проекти у сфері фармації, а також дотичні міждисциплінарні проекти з урахуванням технічних, соціальних, економічних, етичних, правових та екологічних аспектів.

ПРН10. Проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики та при виникненні спалахів небезпечних інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань.

ПРН12.Надавати домедичну допомогу хворим при невідкладних станах та постраждалим у екстремальних ситуаціях.

ПРН16.Реалізовувати відповідні організаційно-управлінські заходи щодо забезпечення населення і закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та іншими товарами аптечного асортименту; здійснювати усі види звітності та обліку в аптечних закладах, адміністративне діловодство і товарознавчий аналіз.

ПРН18.Використовувати дані аналізу соціально-економічних процесів у суспільстві для фармацевтичного забезпечення населення, визначати ефективність та доступність фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості лікарських засобів.

ПРН26.Планувати та реалізовувати професійну діяльність на основі нормативно-правових актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

4. Пререквізити курсу

вивчення предмету «Домедична допомога в екстремальних ситуаціях» для спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» кваліфікації освітньої «Магістр фармації», кваліфікації професійної «Провізор», здійснюється на 2 році навчання та базується:

а) на вивченні студентами навчальних дисциплін блоків гуманітарної, соціально-економічної і природничо-наукової підготовок та предметів професійної підготовки навчання та інтегрується з цими дисциплінами;

б) закладає основи теоретичних знань та практичних навичок з організації і проведення лікувально-евакуаційних, санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів, у тому числі з організації надання домедичної допомоги та первинної медичної допомоги при надзвичайних ситуаціях природного і техногенного характеру та бойових умовах.

Програма підготовки офіцерів запасу медичної служби, для фахівців другого (магістерського) рівня, що навчаються на другому році навчання Примірного навчального плану (2016 р.), а саме «Домедична допомога в екстремальних ситуаціях» містить основоположні знання та практичні навички для подальшого вивчення розділу «Військова підготовка» «Програми військової підготовки громадян», у тому числі: загальновійськова підготовка та методика роботи з особовим складом; загальна тактика; організація медичного забезпечення військ (сил); військова токсикологія, радіологія і медичний захист; медична допомога пораненим на догоспітальному етапі.

5. Програмні результати навчання

Список результатів навчання

Код результату навчання	Зміст результату навчання	Посилання на код матриці компетентностей
Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	<i>Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів</i> <i>Знання:</i> Знати етапи медичної евакуації в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. у польових умовах. Знати систему лікувально-евакуаційного забезпечення. Знати принципи організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення та військовослужбовців. Знати систему оповіщення населення в умовах надзвичайних ситуації. Знати методичні настанови щодо дій лікаря під час розгортання етапів медичної евакуації. <i>Вміння:</i> Вміти організувати та виконувати медичні заходи під час розгортання етапів медичної евакуації в умовах надзвичайної	<i>ПР – 1</i> <i>ПР – 3</i> <i>ПР – 3</i> <i>ПР – 6</i> <i>ПР – 7</i> <i>ПР – 8</i> <i>ПР – 10</i> <i>ПР – 12</i> <i>ПР – 16</i> <i>ПР – 18</i> <i>ПР – 26</i>

	<p>ситуації, у т.ч. у польових умовах</p> <p><i>Комунікація:</i> Встановлювати зв'язок з відповідними посадовими особами для забезпечення умов щодо виконання етапів медичної евакуації</p> <p><i>Автономія та відповідальність:</i> Нести відповідальність за своєчасне та якісне виконання медичних обов'язків під час розгортання етапів медичної евакуації в умовах надзвичайної ситуації та воєнного стану</p>	
<p>Зн – 1</p> <p>Зн – 2</p> <p>Ум – 1</p> <p>К – 1</p> <p>АВ – 1</p> <p>АВ – 2</p>	<p><i>Здатність до визначення тактики надання екстреної медичної допомоги</i></p> <p><i>Знання:</i> Знати законодавчу базу щодо надання екстреної медичної допомоги, зокрема закон України «Про екстрену медичну допомогу». Мати спеціалізовані знання про невідкладні стани людини; принципи надання екстреної медичної допомоги</p> <p><i>Вміння:</i> Вміти визначити невідкладні стани (за списком 3); принципи та тактику надання екстреної медичної допомоги; провести організаційні та діагностичні заходи спрямовані на рятування та збереження життя людини.</p> <p><i>Комунікація:</i> Обґрунтовано формулювати та довести до пацієнта чи його законного представника необхідність надання невідкладної допомоги та отримати згоду на медичне втручання</p> <p><i>Автономія та відповідальність:</i> Нести відповідальність за правильність визначення невідкладного стану, ступеню його важкості та тактики надання екстреної медичної допомоги</p>	<p>ПР – 1</p> <p>ПР – 3</p> <p>ПР – 3</p> <p>ПР – 6</p> <p>ПР – 7</p> <p>ПР – 8</p> <p>ПР – 10</p> <p>ПР – 12</p> <p>ПР – 16</p> <p>ПР – 18</p> <p>ПР – 26</p>
<p>Зн – 1</p> <p>Зн – 2</p> <p>Ум – 1</p> <p>К – 1</p> <p>АВ – 1</p> <p>АВ – 2</p>	<p><i>Навички надання екстреної медичної допомоги</i></p> <p><i>Знання:</i> Мати спеціалізовані знання про будову тіла людини, її органів та систем; алгоритми надання екстреної медичної допомоги при невідкладних станах (за списком 3).</p> <p><i>Вміння:</i> Вміти надавати екстрену медичну допомогу при невідкладному стані (за списком 3)</p> <p><i>Комунікація:</i> Пояснити необхідність дотримання правильного проведення лікувальних заходів екстреної медичної допомоги.</p> <p><i>Автономія та відповідальність:</i> Нести відповідальність за своєчасність та якість надання екстреної медичної допомоги.</p>	<p>ПР – 1</p> <p>ПР – 3</p> <p>ПР – 3</p> <p>ПР – 6</p> <p>ПР – 7</p> <p>ПР – 8</p> <p>ПР – 10</p> <p>ПР – 12</p> <p>ПР – 16</p> <p>ПР – 18</p> <p>ПР – 26</p>
<p>Зн – 1</p> <p>Ум – 1</p> <p>К – 1</p> <p>АВ – 1</p>	<p><i>Навички виконання медичних маніпуляцій</i></p> <p><i>Знання:</i> Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; знання алгоритмів виконання медичних маніпуляцій</p>	<p>ПР – 1</p> <p>ПР – 3</p> <p>ПР – 3</p> <p>ПР – 6</p>

	(за списком 5) <i>Вміння:</i> Вміти виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) <i>Комунікація:</i> Обґрунтовано формувати та донести до пацієнта, фахівців висновки щодо необхідності проведення медичних маніпуляцій (за списком 5) <i>Автономія та відповідальність:</i> Нести відповідальність за якість виконання медичних маніпуляцій (за списком 5)	<i>ПР – 7</i> <i>ПР – 8</i> <i>ПР – 10</i> <i>ПР – 12</i> <i>ПР – 16</i> <i>ПР – 18</i> <i>ПР – 26</i>
--	---	--

Зн1 Спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи

Зн2 Критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей

Ум1 Розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог

Ум2 Проведення дослідницької та/або інноваційної діяльності

К1 Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються

К2 Використання іноземних мов у професійній діяльності

АВ1 Прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування

АВ2 Відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди

6. Формат і обсяг курсу

Формат курсу	Очний	
Вид занять	Кількість годин	Кількість груп
лекції	-	-
практичні	30	?
семінари	-	-
самостійні	30	?

7. Тематика та зміст курсу

Код виду занять	Тема	Зміст навчання	Код результату навчання	Викладач
П-1; СРС-1	ТЕМА 1. Домедична допомога в екстремальних і бойових умовах як навчальна дисципліна. Первинний огляд постраждалого.	Домедична допомога в екстремальних умовах як навчальна дисципліна, її актуальність, зміст. Поняття домедичної допомоги в екстремальних умовах (мирного часу та бойових умовах). Правові аспекти надання домедичної допомоги. Місце та обсяг надання домедичної допомоги у бойових та небойових умовах. Огляд місця події в небойових умовах, забезпечення особистої безпеки, визначення кількості постраждалих і ймовірної причини їх ураження, виклик ШІМД та інших рятувальних служб у небезпечній ситуації, залучення випадкових свідків до організації надання домедичної допомоги. Контакт з постраждалим	Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	Чаплик В.В., доц., канд.мед.наук Олійник П.В., проф., д.фарм.н. Євстрат'єв С.Є., доц., канд.фарм.наук Козопас В.С., доц., канд.мед.наук Литвинчук В.Г., асист., канд.мед.наук Гуменюк В.В., асист., канд.пед.наук Тімченко Є.Є., асист. Чорняк Н.І., асист. Білобривка Т.Р., асист.
П-2; СРС-2	ТЕМА 1. Домедична	Види ушкодження в бойових умовах. Засоби індивідуального медичного	Зн – 1 Зн – 2	Чаплик В.В., доц., канд.мед.наук

	допомога в екстремальних і бойових умовах як навчальна дисципліна. Первинний огляд постраждалого.	оснащення та особистої безпеки військовослужбовця. Особливості оцінки місця події в бойових умовах. Розподіл поля бою на сектори. Алгоритми надання домедичної допомоги в секторах обстрілу та укриття. Проведення первинного огляду. Огляд за алгоритмом САВСДЕ. Визначення рівня свідомості за шкалою APVU	УМ – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	Олійник П.В., проф., д.фарм.н. Євстрат'єв Є.Є., доц., канд.фарм.наук Козопас В.С., доц., канд.мед.наук Литвинчук В.Г., асист., канд.мед.наук Гуменюк В.В., асист., канд.пед.наук Тімченко Є.Є., асист. Чорняк Н.І., асист. Білобривка Т.Р., асист.
П-3; СРС-3	ТЕМА 2. Кровотечі і методи їх зупинки.	Причини й ознаки зовнішньої кровотечі. Поняття про критичну зовнішню кровотечу. Способи та техніка тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі: підняття кінцівки, тиск на рану, тампонування рани, тиснуча пов'язка (ізраїльський бандаж). Показання і техніка накладання різних видів джгутів та імпровізованих закруток. Показання і правила застосування хімічних засобів для зупинки кровотечі	Зн – 1 Зн – 2 УМ – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	Чаплик В.В., доц., канд.мед.наук Олійник П.В., проф., д.фарм.н. Євстрат'єв Є.Є., доц., канд.фарм.наук Козопас В.С., доц., канд.мед.наук Литвинчук В.Г., асист., канд.мед.наук Гуменюк В.В., асист., канд.пед.наук Тімченко Є.Є., асист. Чорняк Н.І., асист. Білобривка Т.Р., асист.
П-4; СРС-4	ТЕМА 2. Кровотечі і методи їх зупинки.	Причини й ознаки внутрішньої кровотечі. Домедична допомога при внутрішній кровотечі. Поняття про колапс і шок, причини їх виникнення, розпізнавання і надання домедичної допомоги	Зн – 1 Зн – 2 УМ – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	Чаплик В.В., доц., канд.мед.наук Олійник П.В., проф., д.фарм.н. Євстрат'єв Є.Є., доц., канд.фарм.наук Козопас В.С., доц., канд.мед.наук Литвинчук В.Г., асист., канд.мед.наук Гуменюк В.В., асист., канд.пед.наук Тімченко Є.Є., асист. Чорняк Н.І., асист. Білобривка Т.Р., асист.
П-5; СРС-5	ТЕМА 3. Порушення прохідності дихальних шляхів. Домедична допомога.	Анатомо-фізіологічні особливості дихальних шляхів. Причини непрохідності дихальних шляхів. Ознаки повної і часткової непрохідності дихальних шляхів. Техніка забезпечення прохідності дихальних шляхів (закидання голови; виведення нижньої щелепи; введення носо-, ротогорлових повітроводів). Техніка забезпечення прохідності дихальних шляхів при обструкції стороннім тілом. Особливості видалення стороннього тіла з дихальних шляхів вагітної жінки, огрядної людини, немовляти. Пристрої для штучної вентиляції легень. Техніка штучної вентиляції легень (рот до рота, рот до носа, рот до лицевої маски, мішком АМБУ).	Зн – 1 Зн – 2 УМ – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	Чаплик В.В., доц., канд.мед.наук Олійник П.В., проф., д.фарм.н. Євстрат'єв Є.Є., доц., канд.фарм.наук Козопас В.С., доц., канд.мед.наук Литвинчук В.Г., асист., канд.мед.наук Гуменюк В.В., асист., канд.пед.наук Тімченко Є.Є., асист. Чорняк Н.І., асист. Білобривка Т.Р., асист.
П-6; СРС-6	ТЕМА 3. Порушення прохідності дихальних	Гострі порушення дихання в бойових умовах. Пневмоторакс: види, ознаки, домедична допомога. Переведення пораненого	Зн – 1 Зн – 2 УМ – 1 К – 1	Чаплик В.В., доц., канд.мед.наук Олійник П.В., проф., д.фарм.н. Євстрат'єв Є.Є., доц.,

	шляхів. Домедична допомога.	(постраждалого) у стабільне положення.	АВ – 1 АВ – 2	канд.фарм.наук Козопас В.С., доц., канд.мед.наук Литвинчук В.Г., асист., канд.мед.наук Гуменюк В.В., асист., канд.пед.наук Тімченко Є.Є., асист. Чорняк Н.І., асист. Білобривка Т.Р., асист.
П-7; СРС-7	ТЕМА 4. Види ушкоджень у бойових і небойових умовах. Домедична допомога при пораненнях, переломах, вивихах, розтягах.	Причини та ознаки ран м'яких тканин, проникаючих і непроникаючих ран черепа, грудної клітки, живота. Особливості бойових поранень. Захист ран. Техніка накладання пов'язок при пораненнях черепа, ока, вуха, нижньої щелепи. Поранення грудної клітки. Особливості накладення пов'язок при проникаючих пораненнях живота. Накладання пов'язок при наявності стороннього тіла в рані.	Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	Чаплик В.В., доц., канд.мед.наук Олійник П.В., проф., д.фарм.н. Євстрат'єв Є.Є., доц., канд.фарм.наук Козопас В.С., доц., канд.мед.наук Литвинчук В.Г., асист., канд.мед.наук Гуменюк В.В., асист., канд.пед.наук Тімченко Є.Є., асист. Чорняк Н.І., асист. Білобривка Т.Р., асист.
П-8; СРС-8	ТЕМА 4. Види ушкоджень у бойових і небойових умовах. Домедична допомога при пораненнях, переломах, вивихах, розтягах.	Причини та ознаки травм голови, хребта і тазу. Види травм кінцівок (переломи: відкриті і закриті, розтягнення зв'язок, вивихи суглобів), причини та ознаки. Абсолютні ознаки переломів. Особливості надання домедичної допомоги при відкритих переломах. Транспортна іммобілізація табельними та пристосованими засобами. Тактика дій та надання домедичної допомоги рятувальником при дорожньо- транспортній пригоді	Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	Чаплик В.В., доц., канд.мед.наук Олійник П.В., проф., д.фарм.н. Євстрат'єв Є.Є., доц., канд.фарм.наук Козопас В.С., доц., канд.мед.наук Литвинчук В.Г., асист., канд.мед.наук Гуменюк В.В., асист., канд.пед.наук Тімченко Є.Є., асист. Чорняк Н.І., асист. Білобривка Т.Р., асист.
П-9; СРС-9	ТЕМА 5. Надання домедичної допомоги при термічних і хімічних ураженнях.	Опіки, класифікація, ознаки, домедична допомога в бойових і небойових умовах. Відмороження, класифікація, ознаки, домедична допомога в бойових і небойових умовах. Траншейна стопа, замерзання, домедична допомога в бойових і небойових умовах. Гіпертермія, домедична допомога в бойових і небойових умовах. Ураження електричним струмом, блискавкою та домедична допомога. Особливості ураження бойовими вогнесумішами, домедична допомога. Ураження кислотами і лугами, домедична допомога. Особливості допомоги при опіках очей різної етіології	Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	Чаплик В.В., доц., канд.мед.наук Олійник П.В., проф., д.фарм.н. Євстрат'єв Є.Є., доц., канд.фарм.наук Козопас В.С., доц., канд.мед.наук Литвинчук В.Г., асист., канд.мед.наук Гуменюк В.В., асист., канд.пед.наук Тімченко Є.Є., асист. Чорняк Н.І., асист. Білобривка Т.Р., асист.
П-10; СРС-10	ТЕМА 6. Домедична допомога при найпоширеніш х невідкладних станах.	Причини, діагностика і домедична допомога при зомлінні, комі невідомої етіології, судомах, болю у серці (стенокардія, інфаркт), інсульті, гострому болю в животі, отруєнні невідомою речовиною або невідомим газом, укусах комах, собак, отруйних змій	Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	Чаплик В.В., доц., канд.мед.наук Олійник П.В., проф., д.фарм.н. Євстрат'єв Є.Є., доц., канд.фарм.наук Козопас В.С., доц., канд.мед.наук Литвинчук В.Г.,

				асист., канд.мед.наук Гуменюк В.В., асист., канд.пед.наук Тімченко Є.Є., асист. Чорняк Н.І., асист. Білобривка Т.Р., асист.
П-11; СРС-11	ТЕМА 6. Домедична допомога при найпоширеніши х невідкладних станах.	Допомога на воді: розпізнавання потопельника, наближення до нього, транспортування до берега. Домедична допомога при утопленні	Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	Чаплик В.В., доц., канд.мед.наук Олійник П.В., проф., д.фарм.н. Євстрат'єв Є.Є., доц., канд.фарм.наук Козопас В.С., доц., канд.мед.наук Литвинчук В.Г., асист., канд.мед.наук Гуменюк В.В., асист., канд.пед.наук Тімченко Є.Є., асист. Чорняк Н.І., асист. Білобривка Т.Р., асист.
П-12; СРС-12	ТЕМА 7. Засоби масового ураження. Домедична допомога.	Аварії на хімічно-небезпечних об'єктах. Класифікація та характеристика сильнодіючих отруйних речовин. Домедична допомога при ураженні сильнодіючими отруйними речовинами.	Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	Чаплик В.В., доц., канд.мед.наук Олійник П.В., проф., д.фарм.н. Євстрат'єв Є.Є., доц., канд.фарм.наук Козопас В.С., доц., канд.мед.наук Литвинчук В.Г., асист., канд.мед.наук Гуменюк В.В., асист., канд.пед.наук Тімченко Є.Є., асист. Чорняк Н.І., асист. Білобривка Т.Р., асист.
П-13; СРС-13	ТЕМА 7. Засоби масового ураження. Домедична допомога.	Уражаючі фактори аварій на радіаційно небезпечних об'єктах. Радіаційні ураження. Променева хвороба, ознаки. Радіопротектори Домедична допомога в бойових та небойових умовах	Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	Чаплик В.В., доц., канд.мед.наук Олійник П.В., проф., д.фарм.н. Євстрат'єв Є.Є., доц., канд.фарм.наук Козопас В.С., доц., канд.мед.наук Литвинчук В.Г., асист., канд.мед.наук Гуменюк В.В., асист., канд.пед.наук Тімченко Є.Є., асист. Чорняк Н.І., асист. Білобривка Т.Р., асист.
П-14; СРС-14	ТЕМА 8. Медичне сортування при виникненні масових санітарних втрат. Медична евакуація.	Організація та проведення медичного сортування при виникненні масових санітарних втрат. Алгоритм проведення медичного сортування. Заповнення МІСТ-рапорту. Організація та проведення переміщення (відтягування, винесення) пораненого в укриття у бойових та небойових умовах. Методи переміщення пораненого з сектору укриття до місця збору поранених (однією, двома особами, з використанням табельних та підручних засобів).	Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	Чаплик В.В., доц., канд.мед.наук Олійник П.В., проф., д.фарм.н. Євстрат'єв Є.Є., доц., канд.фарм.наук Козопас В.С., доц., канд.мед.наук Литвинчук В.Г., асист., канд.мед.наук Гуменюк В.В., асист., канд.пед.наук Тімченко Є.Є., асист. Чорняк Н.І., асист. Білобривка Т.Р., асист.

		Підготовка поранених (уражених) до евакуації. Контроль стану пораненого згідно протоколу CABABCDE. Медична інформаційна картка: призначення, правила заповнення. Правила запиту на евакуацію. Завантаження та розвантаження поранених в різні евакуації транспортні засоби. Контроль життєвих показників та стану пораненого під час транспортування в бойових і небойових умовах.		
П-15; СРС-15	ТЕМА 9. Поведінка людей в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах. Бойовий стрес: ознаки, профілактика, домедична допомога.	Особливості поведінки людей в надзвичайних ситуаціях. Типові реакції медичних працівників на різні травматичні події. Механізми формування стресостійкості у медичних працівників. Технології профілактики посттравматичних стресових розладів. Дебрифінг як метод психологічної корекції посттравматичних стресових розладів. Бойовий стрес і бойова втома: ознаки, профілактика та основні принципи надання домедичної допомоги в бойових умовах	Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	Чаплик В.В., доц., канд.мед.наук Олійник П.В., проф., д.фарм.н. Євстрат'єв Є.Є., доц., канд.фарм.наук Козопас В.С., доц., канд.мед.наук Литвинчук В.Г., асист., канд.мед.наук Гуменюк В.В., асист., канд.пед.наук Тімченко Є.Є., асист. Чорняк Н.І., асист. Білобривка Т.Р., асист.

8. Верифікація результатів навчання

Поточний контроль

Поточний контроль здійснюється у ході вивчення конкретної теми для визначення рівня сформованості окремої навички або вміння, якості засвоєння певної порції навчального матеріалу шляхом спостереження за навчально-пізнавальною діяльністю студентів на заняттях, усного опитування, письмового контролю знань і умінь за допомогою тестування (усне, письмове, комп'ютерне); з використанням набору стандартизованих завдань для встановлення вхідного та вихідного рівня знань, структурований контроль практичних навичок; контроль виконання практичної роботи; усне опитування; усна співбесіда.

Оцінювання поточної навчальної діяльності. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені навчальною програмою. Студент має отримати оцінку з кожної теми. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності є стандартизованими і включають контроль теоретичної та практичної підготовки.

На кафедрі застосовуються наступні критерії оцінювання згідно традиційної 4-бальної шкали:

«Відмінно» 5 За глибоке і повне опанування змісту навчального матеріалу, в якому студент легко орієнтується, володіє понятійним апаратом, за умінь пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі); кількість позитивних результатів письмового тестування не менше 90%.

«Добре» 4 За повне засвоєння навчального матеріалу, володіння понятійним апаратом, орієнтування у вивченому матеріалі, свідоме використання знань для вирішення практичних завдань, грамотний виклад відповіді, але у змісті і формі відповіді мали місце окремі неточності (похибки) - кількість позитивних результатів письмового тестування 70-89%.

«Задовільно» 3 За знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, при цьому виклад його не повний, непослідовний. Студент допускає неточності у визначенні понять та при використанні знань для вирішення практичних завдань, не вміє доказово обґрунтовувати свої судження; - кількість позитивних результатів письмового тестування 50-69%

«Незадовільно» 2 Студент має розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. За повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу або відмову від відповіді. Кількість позитивних відповідей письмового тестування складає нижче 50%.

Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали.

Код результату навчання	Код виду занять	Спосіб верифікації результатів навчання	Критерії зарахування
Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	П-1; СРС-1	1.Оцінка рівня знань студентів 2.Оцінка оволодіння практичними навичками 3. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	П-2; СРС-2	1.Оцінка рівня знань студентів 2.Оцінка оволодіння практичними навичками 3. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Зн – 1 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	П-3; СРС-3	1.Оцінка рівня знань студентів 2.Оцінка оволодіння практичними навичками 3. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Зн – 1 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	П-4; СРС-4	1.Оцінка рівня знань студентів 2.Оцінка оволодіння практичними навичками 3. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з

			використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Зн – 1 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	П-5; СРС-5	1.Оцінка рівня знань студентів 2.Оцінка оволодіння практичними навичками 3. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної
Зн – 1 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	П-6; СРС-6	1.Оцінка рівня знань студентів 2.Оцінка оволодіння практичними навичками 3. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Зн – 1 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	П-7; СРС-7	1.Оцінка рівня знань студентів 2.Оцінка оволодіння практичними навичками 3. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Зн – 1 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	П-8; СРС-8	1.Оцінка рівня знань студентів 2.Оцінка оволодіння практичними навичками 3. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Зн – 1 Ум – 1 К – 1	П-9; СРС-9	1.Оцінка рівня знань студентів 2.Оцінка оволодіння практичними навичками	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному

АВ – 1 АВ – 2		3. Оцінка самостійної роботи студента	практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і
Зн – 1 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	П-10; СРС-10	1.Оцінка рівня знань студентів 2.Оцінка оволодіння практичними навичками 3. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Зн – 1 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	П-11; СРС-11	1.Оцінка рівня знань студентів 2.Оцінка оволодіння практичними навичками 3. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Зн – 1 Ум – 1 Ум – 2 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	П-12; СРС-12	1.Оцінка рівня знань студентів 2.Оцінка оволодіння практичними навичками 3. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Зн – 1 Ум – 1 Ум – 2 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	П-13; СРС-13	1.Оцінка рівня знань студентів 2.Оцінка оволодіння практичними навичками 3. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Зн – 1 Ум – 1	П-14; СРС-14	1.Оцінка рівня знань студентів	Оцінювання поточної успішності студентів

Ум – 2 К – 1 АВ – 1 АВ – 2		2. Оцінка самостійної роботи студента	здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Зн – 1 Ум – 1 Ум – 2 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	П-15; СРС-15	1.Оцінка рівня знань студентів 2. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.

Підсумковий контроль

Загальна система оцінювання	Участь у роботі впродовж семестру – 100% за 200-бальною шкалою	
Шкали оцінювання	традиційна 4-бальна шкала, багатобальна (200-бальна) шкала, рейтингова шкала ECTS	
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент відвідав усі практичні заняття і отримав не менше, ніж 120 балів за поточну успішність	
Вид підсумкового контролю	Методика проведення підсумкового контролю	Критерії зарахування
Залік	Мають бути зараховані усі теми, винесені на поточний контроль. Оцінки з 4-ри бальної шкали конвертуються у бали за багатобальною (200-бальною) шкалою відповідно до Положення «Критерії, правила і процедури оцінювання результатів навчальної діяльності студентів»	Максимальна кількість балів - 200. Мінімальна кількість балів- 120

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 120}{5}$$

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.45	178	3.92	157	3.37	135
4.97	199	4.42	177	3.89	156	3.35	134
4.95	198	4.4	176	3.87	155	3.32	133
4.92	197	4.37	175	3.84	154	3.3	132

4.9	196	4.35	174	3.82	153	3.27	131
4.87	195	4.32	173	3.79	152	3.25	130
4.85	194	4.3	172	3.77	151	3.22	129
4.82	193	4.27	171	3.74	150	3.2	128
4.8	192	4.24	170	3.72	149	3.17	127
4.77	191	4.22	169	3.7	148	3.15	126
4.75	190	4.19	168	3.67	147	3.12	125
4.72	189	4.17	167	3.65	146	3.1	124
4.7	188	4.14	166	3.62	145	3.07	123
4.67	187	4.12	165	3.57	143	3.02	121
4.65	186	4.09	164	3.55	142	3	120
4.62	185	4.07	163	3.52	141	Менше 3	Недостатньо
4.6	184	4.04	162	3.5	140		
4.57	183	4.02	161	3.47	139		
4.52	181	3.99	160	3.45	138		
4.5	180	3.97	159	3.42	137		
4.47	179	3.94	158	3.4	136		

9. Політика курсу

Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

10. Література

Основна (базова)

1. Матеріали підготовки до практичного заняття – навчально-методичні рекомендації кафедри для самостійної підготовки студентів до практичних занять.
2. Конституція України, 1996 (ст. 3, 16, 49, 50, 106, 138).
3. Закон України “Основи законодавства України про охорону здоров'я”, 1992 (ст.37).
4. Закон України “Про екстрену медичну допомогу”, від 05.07. 2012 р. №5081-VI.
5. Екстрена медична допомога травмованим на догоспітальному етапі: навчальний посібник / [В.О. Крилюк, С.О. Гур'єв, А.А. Гудима та ін..] – Київ. – 2016 – 400 с.
6. Екстрена медична допомога (вибрані аспекти): навчальний посібник / Всеукраїнська громадська організація «Всеукраїнська рада реанімації (ресусцитації) та екстренної медичної допомоги». – Донецьк: Ландон-XXI, 2014. – 320 с.
7. Стандарт підготовки І-СТ-3: Підготовка військовослужбовця з тактичної медицини (видання 2). К: «МП Леся», 2015. – 148 с.
8. Стандарт підготовки «Фахова підготовка санітарного інструктора роти (батареї)» (видання 1) – Київ. – 2015 – 191 с.
9. Екстрена медична допомога (до госпітальні протоколи): посібник // за редакцією професора О.В. Богомолець, професора Г.Г. Роціна. – Київ. Юстон. – 2016. – 212 с.

Допоміжна

1. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): Методичний посібник / [В.О. Крилюк, С.О. Гур'єв, А.А. Гудима та ін.] – К.: НВП "Інтерсервіс", 2014. – 84 с.
2. Військово-медична підготовка / Під редакцією професора Бадюка М.І. – К.: „МП Леся“, 2007. – 482 с.
3. Основи виживання: заходи, що забезпечують життєдіяльність в умовах автономного існування при надзвичайних ситуаціях. Навчальний посібник. ІДУЦЗ УЦЗУ, УНПЦЕМД та МК МОЗ України. Національна медична академія післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика. [Гур'єв С.О., Миронець С.М., Роцін Г.Г. та ін.] – К.: 2009 – 209 с.
4. Чепкий Л.П. Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія. К: «Вища

школа», 2004. р. ст. 99 – 142.

13. Інформаційні ресурси

1. Сайт Міністерства охорони здоров'я України: <http://www.moz.gov.ua/>.
2. Інформаційно правовий портал «Закони України»: <http://uazakon.com/>.
3. Про затвердження Примірних штатних нормативів центру первинної медичної (медико-санітарної) допомоги: Наказ МОЗ України від 23.02.2012 № 129. – Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/hsr_reformlaw/

11. Обладнання, матеріально-технічне і програмне забезпечення дисципліни/ курсу

1. Мультимедіа проектор, ноутбук для демонстрації додаткової інформації
2. Манекен дорослий повнорозмірний для відпрацювання реанімаційних заходів
3. Манекен дитячий повнорозмірний для відпрацювання реанімаційних заходів
4. Манекен дорослий (тулуб) для відпрацювання та візуалізації реанімаційних заходів
5. Пульсоксиметр для визначення пульсу та сатурації крові киснем
6. Шийні комірці, Splint-шини, шини Крамера та Дітеріхса для відпрацювання техніки транспортної іммобілізації
7. Ноші, лямки для евакуації постраждалих
8. Протигази для візуалізації засобів захисту органів дихання
9. Кисневі балони
10. Прилади радіаційної та хімічної розвідки

12. Додаткова інформація

<https://new.meduniv.lviv.ua/kafedry/kafedra-medytsyny-katastrof-ta-vijskovoyi-medytsyny/>

Укладач силабуса

доц., д.пед.наук Гуменюк В.В.

Завідувач кафедри

доц., канд.мед.наук Чаплик В.В.